Thư ngỏ gửi ban biên tập chương trình Met het Oog op Morgen

Den Haag, ngày 6 tháng 7 năm 2026

Kính gửi Quý ban biên tập,

Ngày 2 tháng 7 năm 2026, chương trình '*Met het Oog op Morgen*' đã dành thời gian để nói về kỷ niệm 50 năm ngày Việt Nam thống nhất. Chúng tôi trân trọng điều đó. Chính vì vậy, chúng tôi rất lấy làm tiếc khi trong chương trình đã so sánh lịch sử mà theo chúng tôi không chính xác, gây tổn thương và dễ dẫn đến sự phân hóa.

Trong lúc trò chuyện, sử gia Karin Vlug đã dùng từ "câu chuyện kiểu NSB" khi nói về những người Miền Nam Việt Nam đã rời bỏ đất nước sau năm 1975. Cách diễn đạt này tạo ấn tượng rằng nhóm người ấy có thể được so sánh với những người Hoà Lan cộng tác với Đức Quốc xã trong Thế chiến II. Chúng tôi kiên quyết bác bỏ phép so sánh đó. NSB đã cộng tác với một thế lực đến chiếm đóng từ nước ngoài; hoàn cảnh tại Việt Nam hoàn toàn khác biệt.

Chiến tranh Việt Nam không chỉ là một cuộc đối đầu quốc tế mà còn là một cuộc nội chiến, trong đó hàng triệu người Việt Nam ở cả hai phía chiến đấu vì những niềm tin chính trị, lòng trung thành và tầm nhìn tương lai khác nhau. Miền Nam Việt Nam có một chính phủ riêng, được quốc tế công nhận và thiết lập quan hệ ngoại giao với nhiều quốc gia. Điều đó không có nghĩa là chính quyền Việt Nam Cộng hòa không có những thiếu sót. Vì thế mọi phép so sánh lịch sử cần được cân nhắc cẩn trọng và không được dẫn đến việc kỳ thị cả một cộng đồng.

Sau sự sụp đổ của Sài Gòn năm 1975, Việt Nam không xảy ra thảm sát quy mô lớn như dưới chế độ Khmer Đỏ tại Campuchia. Tuy nhiên, những năm sau đó vẫn bị đánh dấu bởi tình trạng đàn áp chính trị sâu rộng. Hàng ngàn người bị xử tử, hàng chục ngàn người chết trong các trại cải tạo hoặc trong các cuộc cưỡng bức đi đến những "Vùng Kinh tế Mới", và hàng trăm nghìn người bị giam giữ không qua xét xử. Bên cạnh đó, các chính sách đối với cộng đồng người Hoa và một số nhóm khác đã góp phần làm gia tăng làn sóng người rời bỏ Việt Nam.

Những biến cố ấy chính là bối cảnh dẫn đến cuộc chạy trốn của hơn một triệu thuyền nhân Việt Nam. Đối với cộng đồng này, việc ám chỉ rằng họ có thể bị so sánh với NSB là điều vô cùng đau lòng.

Cuộc thảo luận công khai về lịch sử Việt Nam cần nhiều sắc thái hơn. Giới sử học có những cách diễn giải khác nhau về các sự kiện quanh năm 1975–1976, và chính vì vậy, trong một chương trình phát thanh, cần mở rộng không gian cho nhiều quan điểm và cân nhắc thận trọng các phép so sánh nhạy cảm là điều hết sức quan trọng. Chúng tôi kính

đề nghị ban biên tập trong các chương trình tương lai về Việt Nam hãy cung cấp bối cảnh lịch sử rộng hơn và bảo đảm rằng tiếng nói của cộng đồng người Việt cũng như các chuyên gia khác được lắng nghe. Chỉ như vậy, chúng ta mới có thể xây dựng một cái nhìn cân bằng về một lịch sử mà sau nửa thế kỷ vẫn còn để lại những dấu vết sâu sắc.

Trân trọng kính chào,

Những người khởi xướng

Ngô Thụy Trúc Lâm	*Quản thư, tác giả "Verdreven naar de zee" (Walburg Pers)*
Phạm Kim Luân	*Kỹ sư*
Đặng Thế Phan	*Kỹ sư*
Ngô Thụy Việt Tâm	*Kỹ sư*
John Kleinen	*Giáo sư sử học và nhân học*
Piet Rombouts	*Nhà Trung Hoa học*

Liên lạc qua email: onvertelde.verhalen@gmail.com

Website: https://onverteldeverhalen.wordpress.com/2026/07/09/open-brief-aan-de-redactie-van-met-het-oog-op-morgen/